

КРИМАТІ

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОГО ЮНАЦТВА

1963

Липень – Серпень

7 – 8

**Ще не вмерла Україна
і слава і воля!**
Ще нам браття молодії,
усміхнеться доля!
Згинуть наші бороженки,
як роса на сонці.
Запануєм і ми, браття,
у своїй сторонці.
Душу, тіло ми положим
за нашу свободу!
І покажем, що ми браття,
казацького роду!

Пам'ятник Героям (скульптор Михайло Черешньовський) на Оселі СУМ біля Елленвіл, США.

Із старих і майбутніх віків
В нас впиваються стрілами очі:
Не продайте тернових вінків
На останку проклятої ночі!

Не зміняйте тернових вінків
На блискучі вінки паперові.
Збережіть для майбутніх віків,
Іх з червоними квітами крові.
О. Олесь

КРИЛАТИ

The Winged Ones —
Monthly magazine for Ukrainian Youth.

Les Ailes — revue
ukrainienne de jeunes

Los Alados — revista
de la juventud ucraniana

Die Geflügelten — ukrainische
Jugendzeitschrift

ВИДАС ЦЕНТРАЛЬНА УПРАВА СУМ

Виходить щомісяця

Редакція колегія
Головний редактор
Леонід Полтава

Адреса Редакції та Адміністрації:

„KRYLATI”

315 East, 10th St.
New York 9, N. Y. U. S. A.

Редакція застерігає право
скороочувати матеріали та правити мову

ПРИСИЛАЙТЕ РІЧНУ ПЕРЕДПЛАТУ:

країни	одне число	річно
США	\$ 0.50	\$ 5.-
Канада	\$ 0.50	\$ 5.-
Англія	0.2.3 ф. ст.	1.2.6 ф. ст.
Австралія	0.2.9 а. ф.	1.10.3 а. ф.
Бельгія	15.- б. ф.	150.- б. ф.
Бельгія	15.- б. фр.	150.- б. фр.
Франція	1.50 фр.	15.- фр.
Німеччина	1.20 м.	12.- м.
Півд. Америка	\$ 0.20	\$2.-

Це число ілюстрували: П. Холодний, Л. Кузьма,
П. Сидоренко, А. Тетьора, Л. Г., фото на обкладинці — П. Старостяка.

ЗНАЧЕННЯ ТАБОРУВАННЯ ДЛЯ МОЛОДІ

"Як би я був королем Франції, я не дозволив би дітям жити в місті. Діти мали б жити на природі, під сонцем, у полях, серед лісів; товаришувати з собаками й кіньми, віч-на-віч з природою, яка стялить тіло, дає бистроту інтелігенції і поезію душі та будить цікавість, що має більше значення для виховання, ніж усі шкільні посібники світу. Вони — діти — навчилися б розуміти гомін, як і мовчанку ночі; вони мали б найкращу з релігій, ту, що сам Бог відкриває в чудовому виді Його щоденних чудес".

Олександер ДЮМА (молодший)

Кожний юнак і юначка — передплачує
і читає свій журнал "Крилаті"!

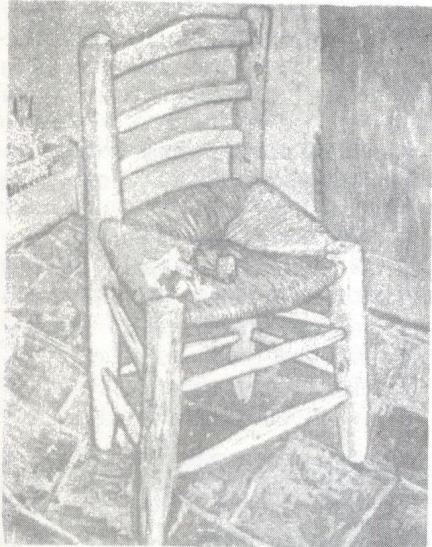
Від Редакції: Для збирачів автографів по-
даємо в кожному числі "Крилатих" кілька ори-
гінальних підписів Авторів. Але не витинайте
для альбому підписів з Вашого примірника-
річника: хто збирає автографи, той має купити
додатковий примірник і витинати з нього.

*
Наступне число "Крилатих" вийде у місяці ве-
ресні. Бажаємо усім Авторам і Читачам гар-
ного літнього відпочинку!

Сумівці з Осередку в Ромба, під час
здвигу в Сошо (Франція, 1963)

ПРО ПРАВИЛЬНЕ БАЧЕННЯ

Це крісло є чимось більшим як тільки ужитковим предметом. Вінсент ван Гог виніс його з буденщини й обдарував життям, із власними законами і непримінальністю. Це крісло залишилось назавжди справжнім кріслом, хоч як би і змінився час. Воно має всі прикмети крісла: міцність, відпочинок, затишок ітишу і воно оточене атмосферою прихованості. Хтось на кріслі залишив кілька речей, що вказує на це, що їх власник ще повернеться.

Так як це крісло, так і всі справи ждуть когось, хто приде і буде бачити їх правильно, когось, хто оформлюючою рукою

або правильним словом вирве їх із тієї мертвоти. Ніщо не є безвідносне. Все прагне щось сказати, а поза всім жде Бог. Йдеться тільки про це, щоб ми мали очі, які могли б бачити Його велич. Вона є чимсь більше, як елементом, який можемо розкласти на складники. Колись Дух Божий ширяв над водою, і колись Христос увійшов у ріку, і щорічно у воді занурюється свічка. З тих пір усі води є знарядами ласки. Вітер є чимсь більше, ніж хвилястим повітрям. Во в шумі бурі зійшов Святий Дух і поставив цим усі подуви на свої послуги.

Світло може прийти тільки від Світла і може бути тільки відблиском Його доброти і любові, яку ми щоденно наново дістаемо в дарі, але яку ми тому саме не повинні приймати, начебто вона була самозрозуміла. І кожного дня Він наново висилає Свого Сина, щоби ми через Нього стали видющими; бо Він є світлом світу.

Отже, запитуймо кожну річ, кожну справу, яку ми стрічаємо, що вона хоче нам сповістити, а тоді ми навчимося правильно дивитися і оминемо долю учнів із Емаусу, які не могли Його пізнати, бо їхні очі були обмежені і хоч вони дивились — не бачили.

Михайло КУШНІР

СТОРОЧЧЯ УКРАЇНСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО ГИМНУ

Під час Другої світової війни, 30-го червня 1941 р. у Львові відновлено українську державність спеціальним Актом, коли над містом трімко залунав Український Національний Гімн: *ЩЕ НЕ ВМЕРЛА УКРАЇНА*.

Сто років тому, у львівському часописі "Мета" надруковано 1863 р. вірш Павла Чубинського, уродженця Придніпрянщини "Ще не вмерла Україна", до якого музику — того ж самого року скомпонував галицький композитор, уродженець Лемківщини, — о. Михайло Вербицький.

Вірш скоро поширився по всіх етнографічних землях України, під Австрійською й Московською займанчиною, і як соборницький вже 1917 р. був визнаний українським урядом у Києві гімном Української Держави, тобто національним гімном. Тому ми співаємо його на всіх українських академіях і урочистостях.

До 1863 р. Українці співали різні національні пісні. Слід згадати, що ще в 1848 р. українці співали як гімни — "Многая літа", згодом "Дай, Боже, в добрий час" о. Ю. Добриловського, "Мир вам браття" Ів. Гулашевича, "Заповіт" Т. Шевченка, "Не пора" Івана Франка, "Боже Великий, єдиний" О. Кониського й ін. Москва, завоювавши Україну, аж після Другої світової війни дала так званій Советській Україні свій "гімн", на слова П. Гічини і М. Бажана — "Живи, Україно", у якому змушуються українців вихвалювати їх окупантів, червону Москву.

Всі українці мають єдиний у світі гімн: "Ще не вмерла Україна," який вже сто років вони гордо співають при особливих нагодах.

А. Соколишин

ЯР СЛАВУТИЧ 3 ІСТОРІЇ НАЦІОНАЛЬНИХ ГИМНІВ

Iсторія виникнення національних гимнів – цікаве джерело для вивчення розвитку націй та їхнього державного життя.

Як відомо, москалі взяли для себе назву від українців (Русь, Росія), державний герб від Візантії, а державний гімн – від англійців. "Боже, царя храни" – майже дослівний переклад англійського гімну – "God save the King (queen)". "Інтернаціонал," що був офіційним гімном СРСР між двома світовими війнами, – переклад із французької мови. До речі, український перекладач "Інтернаціоналу", Микола Вороний, слова якого співали комуністи по всій Україні, був засланий тими ж комуністами в табір примусової праці, де й помер від виснаження. Переказують, поет не раз говорив до в'язнів: "Повстаньте, гнані і голодні!" (перший рядок перекладу).

Після другої світової війни створено новий гімн СРСР – чи не перша спроба мати щось своє, а не крадене.

Наші західні сусіди, поляки, в значно кращій ситуації: їхній гімн "Єще Польща не згінела", створено в час визвольної боротьби поляків з-під московської кормиги.

Український національний гімн "Ще не вмерла Україна" Павла Чубинського, був надрукований у львівському часописі "Мета" 1863-го року, (до речі, помилково під іменем Т. Шевченка), себто сто років тому. У творі Чубинського є оригінальні й сильні слова:

Душу й тіло ми положим
За нашу свободу,
І покажем, що ми, браття,
Козацького роду!

Теперішній "державний" гімн Української РСР, написаний П. Тичиною і М. Бажаном, – цілком невідповідний. Хоч перший рядок "Живи, Україно, можутня і сильна", що нагадує Олесів вірш "Живи, Україно, живи для краси", справді непоганий, наступний текст – суцільна фальш. Хіба поневолена Україна "між рівними рівна"? Чи справді вона – "в Радянськім Союзі... щастя знайшла"? Майбутня вільна Україна, віримо, ще буде мати свій новий гімн.

Американський національний гімн має довгу історію. Написав його в 1814 році Ф. С. Кі (Key), правник із Балтимору, що у вільний від праці час любив віршувати і створив навіть кілька непоганих релігійних пісень (серед них найпопулярніша – "Боже мій, тебе я славлю серцем полум'яним"). Під час другої війни американці із англійцями Кі був посланий у справі обміну полонених. Звільнюючи американців, гоноровиті англійці затримали Кі на кораблі, щоб показати йому, як вони будуть бомбардувати американську фортецю Мек-Генрі, над якою повівав великий прапор, уkvітчаний п'ятнадцятьма зірками.

– Дивись на свій прапор, – чванькувато говорив англійський офіцер, – завтра його не буде!

Незабаром почалося бомбардування. Протягом чотирьох годин англійці кропили набоями фортецю Мек-Генрі, що потонула в хмарах чорного диму.

Із затаєним диханням спостерігав Кі бомбардування, що затягнулося до пізнього вечора. Невже загинула фортеця? Невже пропала слава американської революції? Наступного дня вранці, коли дим уже розійшовся, Кі побачив крізь ранковий серпанок той самий прапор, що владно повівав над майже суцільною руїною. Англійський офіцер, що кепкував з американського прапора, скривився, ніби проковтнув гірку пілюлю, й відпустив Кі. По дорозі додому, коли звільнені американські полонені байдоро налягали на весла, Кі добув шматок паперу й хапливо щось писав "у дикій радості", як пізніше пригадували самовидці. Ще того ж дня Кі закінчив свій твір у якомусь готелі. Це був вірш на 32 рядки – *The Star-Spangled Banner*, що добре підходив під мелодію однієї популярної "пияцької" пісні. За тиждень твір Кі співали не тільки в Балтиморі, а навіть у Нью-Орлінсі.

Кі помер 1843 року, але не довелось йому почути виконання свого твору в ролі гімну. Багато пізніше, а саме 3-го березня 1931-го року, уряд офіційно прийняв твір Кі як американський гімн.

Рукопис гімну зберігається у Мерілендському історичному товаристві. Прапор із фортеці Мек-Генрі, одинадцять разів пробитий англійськими кулями, знаходиться тепер у Смітсонському музеї в Вашингтоні. Бракує в ньому одного чималого кінця, в який, на бажання вмираючого вояка, що вистояв усе бомбардування, загорнули його тіло й поховали поблизу фортеці.

Над могилою Кі в Меріленді постійно повіває інший зоряно-смугастий прапор на славу творця американського національного гімну. Нижче подаємо в перекладі українською мовою першу строфу, що звичайно виконується на вроčистостях. Гармонізацію музики виконав композитор Микола Фоменко (див. його збірник пісень для молоді).

ЗОРЯНИЙ ПРАПОР (американський гімн)

Чи ти бачиш? Поглянь, як у тьмі голубій
Ми відважно звели на крутій верховині
Ясні смуги й зірки, що нас кличуть на бій,
Що вгорі майоряТЬ на незламній твердині.
Красне сяйво гармат, вибух бомб і ракет –
Це знак, що наш прапор породовжує лет.

Витай же, наш зоряний прапор, як спів,
Над землею свободи й відважних борців!
(Переклад з англ. Яра Славутича)

*

* * *

Багато утисків, заборон, переслідувань зазнав український національний гімн "Ще не вмерла Україна". Його забороняли московські й австрійські царі-імператори, гітлерівські посіпаки, а тепер – червона Москва.

Але ми живемо й змагаємося за те, щоб наш державний гімн знову вільно залунав над вільною Українською Землею.

Хивемо в надзвичайній добі. В добі розвиненої до крайніх меж технології, яка відсунула на дальший плян ідеї та духове життя народів. Цю добу можна назвати "добою цивілізованого примітивизму".

Ми знаємо, що не завжди високий рівень цивілізації іде в парі з досягненнями духової культури. Тому справа виховання молодого покоління стоять перед окремими спільнотами, як найважливіша проблема.

Дискусії і шукання властивої розв'язки тієї справи не перестали ні на мить турбувати увагу кожної нації впродовж останніх літ. Сьогодні до молоді простягають руки всі: і церква й Батьківщина, і родина й школа, і молодечі організації. Здається ніколи ще так багато не говорено про молодь, як у нинішніх часах. У пресі і на вічах, і на різних зібраннях. — Молодь на устах усіх. Чому це так? Тому, що молодь є підставою, фундаментом майбутності кожного народу. Хто має молодь за собою, той має і майбутність. Тому мусимо добре відкрити наші очі й дивитися скільки то небезпек грозить нашій молоді.

Дуже часто матеріальні вимоги стають для молоді єдиним ідеалом їхнього життя. Але не завжди сама молодь цьому винна. Найчастіше її просто навчають у всьому бачити свій власний інтерес.

На листку програми Місяця Юного Сумівця, виданому Осередком СУМ у Торонті, поміщена думка Ровеляна, яку я довільно передаю: Йдучи лèгким життєвим шляхом, незалежна довше від боротьби за існування, за прожиток, сьогоднішня молодь затратила силу бачити, відрізняти та творчо жити. Вона не має властивої гідності тому, що життєві успіхи даються її дуже часто без всяких зусиль, без боротьби та без жертви. І не дивуйтесь, коли молодь іде на студії не задля ідеї служіння своєму народові, а просто для легшого хліба та вигіднішого життя. Легковажний підхід до життя і брак зацікавлення поважнішими проблемами дуже часто ведуть до культу надмірного почитання тіла, до пияти, не згадуючи вже про часті випадки так званих молодих проступників.

Можливо, що це стосується тільки до молоді, яка живе по містах, і особливо до тієї, найбільш занедбаної, частини молоді. Але всі ці явища дуже

СВІТ ЗАЦІАВЛЕНЬ СУЧАСНОЇ ЧУЖИНЕЦЬКОЇ МОЛОДІ

Українська молодь проживає й обертається між різними людьми, різних поглядів, релігійних, національних чи політичних.

Тепер дитина вже зарання багато пізнає. Вона має доступ до телевізії, до невластивих фільмів та літератури й відразу вчиться злих навичок, а інколи навіть нечесного способу життя. Вона вже змалку знає всі процедури негідного заличення, вже знає, як можна не слухати батьків, не шанувати старших та інше.

Співає рій "Сині волошки" з Парми, Огайо,
Осередок ім. Т. Шевченка.
Дирігует Зеня Тарчанин (США).

поширені в цій країні і тому я про це згадую. Дивлячись на тих кілька прикладів, можемо собі уявити, до якого становища ми нині дійшли. Вглибившись у ці справи, ми бачимо, що духове формування української молоді в такій атмосфері є дуже утруднене. Тому ми, молоді, сьогодні мусимо напружити всі наші фізичні та духові сили, щоб вийти переможцем з цього змагу зі своїм оточенням.

Ми знаємо також, що це завдання дуже важке, тому, що тут, на еміграції, є інші, ще більш несприятливі для нашого зростання обставини. Молодь мусить побідно виходити з них, щоб могти не тільки дорости до рівня своїх батьків, але навіть перевищити їх. Українська молодь може цього досягнути тільки пильною працею, вивчаючи нашу історію, мову, звичаї, культуру і спільно, разом, належачи до українських організацій та товариств. І тільки тоді, коли ми здобудемо ті національні скарби, які були дані нашим батькам, тоді ми зможемо сказати, що ми не впали під впливами організаційного гамору чужого світу і що вся наша дотеперішня виховна праця була корисною для нас; і що з молодших від нас, з наших вихованців — виростуть також свідомі й чесні Українці.

Михайло ШЕПЕТИК
(20 років; з Торонто)

СЛОВО, ЧОМ ТИ НЕ МЕЧ?

У 50-РІЧЧЯ СМЕРТИ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

Леся Українка — 15-літньою дівчинкою (1884 р.)

Дванадцятьирічною дівчинкою виступила Ляриса Косач із першими своїми віршиками, які підписувала прибраним ім'ям Леся Українка. Це ім'я залишилося безсмертним в історії української літератури і в національному житті українського народу.

Беручи такий літературний псевдонім, Леся Українка (1871-1913) хотіла підкреслити, що для України вона бажає віддати свої сили, працю й талант, що Україні, її свободі й славі присвятила своє життя. І це вона виконала силою своєї волі. Вся її творчість виповнена безмежною любов'ю до України, думками, мріями про звільнення її з московських кайданів та тривогою про її майбутнє. Хоча тяжка недуга мучила її впродовж усього життя, змушуючи поетесу лікуватись у Відні й Берліні та шукати полегшення в Криму, на Кавказі, в Італії і Єгипті, — Леся Українка знаходила силу палким, могутнім словом закликати свій народ до боротьби з ворожою московською силою.

Слово, чому ти не твердає криця,
Що серед бою так ясно іскритьсья?
Чом ти не гострий, безжалісний меч,
Той, що здіймає вражі голови з плеч?..

Не маючи можливості боротися мечем, боролася ввесь час своїм поетичним словом. Полискує це слово гострим лезом кинджалу, що горить вогнями самоцвітів. Поетка, яка бачила в Україні

"Скрізь плач і стогін, і ридання", загоралась великим гнівом до ворогів-гнобителів, пишучи у вірші "Ворогам":

Вже очі ті, що так були привикли
Спускати погляд, тихі сліози лити,
Тепер метають іскри, блискавиці, —
Іх дикий блиск невже вас не лякає?
І руки ті, не учени до зброї,
Що досі так довірливо открити
Шукали тільки дружньої руки,
Тепера зводяться від судороги, зlosti,
Чи вам байдуже про такі погрози?..

Що цим ворогом України є Московія і її загарбницька рука, це виразно висловила Леся Українка і в багатьох поетичних творах, і в драмах "Вавилонський полон", "На руїнах", "Оргія", "Боярня". Всі страхіття, що їх переживають в драматичних творах Лесі Українки поневолені народи під вавилонською, єгипетською чи римською кормигою — все образ українського національного життя під московською окупацією.

Цей образ ще живіший, ще переконливіший у наші дні, ніж був за життя письменниці. Найкраще, найбільш яскраво виступає він у драмах "Оргія" і "Боярня". У драмі "Боярня" Леся Українка високо поставила постать гетьмана Петра Дорошенка, як борця за волю України, за її незалежне, самостійне державне життя. Драма "Боярня", в якій змальована трагічна доля українки Оксани, що загинула в чужій Московщині з туги за Україною, дуже ясно свідчить про неприховану нехіть великої української письменниці до всього московського світу та про її гарячу мрію бачити вільний розвиток рідної національної культури й українського національного життя у власній Українській Державі.

Як для геройні драми "Боярня", Оксани, так і для Лесі Українки московський світ, люди, їхня поведінка, звичаї, — все це чуже, навіть вороже. "Степане, — каже Оксана своєму мужеві, — хіба ти не бачиш? Я гину, в'яну, жити там не можу". Для неї місце в Україні ясніше світить, як у Московщині-Росії сонце.

Ось тому-то гарячим бажанням Л. Українки й постійною мрією було бачити в українському народі готовість до боротьби за честь і волю Рідного Краю. Велика письменниця була впевнена в тому, що незламна воля народу, сильна віра в успішний кінець збройної боротьби, вперті зусилля зможуть довести до визволення. Цю віру висловила вона в поемі "Роберт Брюс", осілюючи боротьбу шотляндців за волю. Шість разів збройне повстання шотляндського народу зазнавало невдач. Тільки за сьомим разом, під проводом свого національного героя, Роберта Брюса, шотляндці рішучим ударом перемогли ворога і здобули волю. ➤

"До світла" – П. Сидоренко

(продовження)

До такої впертої боротьби, до таких постійних змагань раз-у-раз, як пророчиця Тірца в драматичній поемі "На руїнах", кликала Л. Українка український народ у своїх творах. Вона давала у своїх творах приклади героїчних змагань інших народів і прославляла героїв, що боролись за волю. Леся Українка глибоко вірила, що коли раз душа народу пробудиться бажанням волі, –

...Заснути знов, як перш, вона не зможе,
Вона боротись буде до загину,
Або загине, або переможе...

Заклики Лесі Українки влучають і нині в сумілння українського народу, тривожать кров, гаррутуть волю до дальших змагань, бо –

...В руїнах тепера єдиний наш храм,
Вороги найсвятіше сплямили,
На його олтарі неправдивим богам
Чужинці воюючи запалили.

Цей храм – Українська Земля, "неправдиві боги" – це чужі й ворожі українському та іншим народам клічі матеріалізму, комунізму й атеїзму, яким поклоняються московські більшовики та якими засмічують Україну. Перед українським народом стоїть ясна і висока мета: випалити ввесь чужий бурян на українські землі, відбудувати Храм Української Волі й на його олтарі відновити Божу прославу та гідність людини.

Вшановуючи Лесю Українку, ми повинні теж до цього стриміти.

Володимир РАДЗІКЕВИЧ

„ІМ'Я Й ЗАЛИШИТЬСЯ СВЯТИМ СЕРЕД ЖИДІВ”

В жидівському журналі „Туг Морген” з 6 серпня 1962 року вміщено коротку замітку А. Файнмана під поданим вище заголовком. Ось її зміст в перекладі на українську мову:

В Парижі недавно померла 100-літня українка Софія Піленко. Вона була матір'ю молодої монахині, ім'я якої залишиться святым серед жидів.

Монахиня Марія Піленко сиділа разом із жидами в одному німецькому концетраційному таборі під час другої світової війни. Вона відносилася дуже добре до всіх жидівських спів'язнів. В концтаборі опинилася вона при таких обставинах:

Одного разу гнали гестапівці групу жидів чоловіків і жінок, до концтабору. Між ними була молода жінка, яка з немовлям на руках ледве тяглась за колоном. Монахиня Марія Піленко, яка спостерігала цей страшний похід, нараз підбігла до одного з гестапівців і пошепки щось йому сказала. Гестапівець моментально вивів із колони жінку з дитиною, а її місце зайняла Марія Піленко.

Разом з іншими жертвами завели монахиню до газової камери і там вона згинула з рук нацистських убивців. Жидівська жінка залишилася при житті і перебуває тепер в Ізраїлі. Своє життя вона завдячує святому вчинкові монахині Марії Піленко.

/"Вісник" 1963/.

ВІДПОВІДАЄМО НА ВАШЕ ЗАПИТАННЯ

— Дехто вважає, що кімнатні рослини погано впливають на здоров'я людей. Але це не так. У житлових приміщеннях рослини очищають повітря, поглинаючи вуглекислоту. Кількість же виділеної вуглекислоти невелика. Лише в окремих випадках кімнатні рослини можуть завдавати шкоди. Наприклад, в тісних, з малими вікнами квартирах. Людям, хворим на легені, серце, не варто тримати в приміщенні, де вони сплять, рослин з великою поверхнню листі — фікусів, китайських троянд тощо. Хворі на астму не переносять примул. Не слід скупчувати багато квітучих рослин. Квіти, особливо в той час, як вони розпускаються, енергійно дихають. У таких випадках повітря буде надмірно насищуватись вуглекислотою.

А загалом кімнатні рослини позитивно впливають на здоров'я й настрої людей.

ВАКАЦІЙ

Лідія ІВАНІВ

Нам здавалося, що вакації ніколи не прийдуть! Ті три чи два тижні до закінчення шкільного року здавались найтяжчими. Не тому, що треба було вчитись. Формальної науки вже майже не було. Всі іспити, писемні й усні, закінчилися. А чи добре — покажуть свідоцтва. Наші сумлінні професори ще пробували переложити дещо із джерела знання у наші голови, але це було здебільшого безуспішне. Наші погляди виривались крізь широкі вікна модерної гімназії і, впари з думками, летіли у простори. Перескакували міські сади. Перебігали понад Загірські поля. Трохи затримавшись на берегах бистрої Лімниці, а відтак мандрували у гори. В ясний день можна було бачити верхи рідних Карпат, що випізно зарисовувались на далекому овіді.

Нарешті перерва. Мою увагу прикувала трійка нерозлучних товаришів: Юрка, Аристида й Славка. Вони плянували мандрівку в гори, а я вирішила за всяку ціну докладно про все довідатись. Непомітно підкралась до них і слухала. Розмістившись вигідно в затишному кутку шкільного подвір'я, вони продовжували нараду. Кінець червня присвятили на підготовку, а на початку липня виберуться у мандрівку. Розподіляли функції, перебирали обов'язки й відповідальності. Направляли наплечники, гострили ножики й сокирки, чистили їдунки, скручували мотузи, намащували тяжкі спортивні черевики гусичим товщем, бо якийсь досвідчений мандрівник сказав, що той товщ найкращий. Робили все докладно, справно й спокійно. Отут на місці. На перерві. А я, опанована нестримним бажанням пізнавати Рідну Землю, зрадила свою присутність окликом: "І я піду з вами!" Хлопці заїшлися сміхом, і так з тим реготом увійшли ми в класу.

Нарешті скінчилася наука. А в мене вже був готовий плян дії. Дівоча стратегія. Коли побачила, що "трійка" прямувала на грище спортивного товариства "Сокіл" грati у відбиванку, я попрямувала додому телефонувати:

— Шановна пані добродійко, чи Юрко дома? Нема? Яка шкода! А я хотіла запропонувати йому купити наплечник у дуже доброму стані, по уміркованій ціні.

— Юрко наплечник має, а зрештою, навіщо він йому здався? — звучала відповідь матері Юрка.

— Але ж Юрко, збираючись у таку далеку мандрівку не може обйтися без доброго наплечника.

— Мандрівку? Яку мандрівку? — я про це нічого не знаю! Та ж він без дозволу родичів...

Увечорі я всюди телефонувала, аж батько почав сердитись. Не дзвонила тільки до Славка, бо він не мав телефону. Але й до його родичів я добралася

Сказати старим мандрівникам про пляновану мандрівку, — значить промовити їм до самого серця. І вислід був ідеальний. Під патронатом Славкових родичів ми всі пішли у мандри.

Розповідати про два радісні тижні в горах — це значить розповідати чарівну казку, в якій любов і краса Рідної Землі тісно пов'язані. А скільки інших корисних і щасливих днів, виповнених щирим трудом і дозвіллям! Скільки цікавих днів, проведених на

і дозвіллям! Скільки цікавих днів, проведених над колекціюванням метеликів, комах, квітів (гербарії). А скільки насолоди й знання від прочитаних у той час книжок. Це все разом — вакації. Благословені й незабутні!

Ми зробили, дорогі юні друзі, екскурсію в минуле. Перед вами тепер також вакації. У різних країнах світу. Не грає ролі, де доведеться їх проводити. У молодечих тaborах, чи в приватних люксусових готелях у горах, над морем. У місті чи на фармі. У фабриці на праці, щоб розлобути

гроші на дальшу освіту, чи при шкільному столику, щоб освіту доповнити. Важливо, щоб використати той час так, аби була користь для душі й тіла. Хотіли вписатися в члени бібліотеки і не зробили цього. Бажали побачити історичні пам'ятки, побувати в церкві, про яку, як зразок стилю, розповідав ваш учитель під час лекції, і ніколи до того не дійшли. А скільки практичних, вільних від оплат курсів: першої допомоги чи плавання, що їх спонсорує Червоний Хрест? А на фармі — яка близькість до природи! Яка нагода побачити Боже чудо — природу! Одночасно, пізнати також труд сучасного фармера.

Гарантую вам, юні друзі, що кожний день буде для вас радісний і корисний, коли починатимете й кінчатимете його з наміром прославити Всевишнього Творця і прислужитися далекій поневоленій Україні, де лише синки багатіїв-комуністів мають вакації.

Від Редакції: Наближається 1964 рік — 150-річчя з дня народження Тараса Шевченка. Прохаемо усіх Співавторів і Читачів уже тепер надсилати відповідні матеріали. Із США, Бразилії, Канади, Аргентини та ін. країн очікуємо світлин пам'ятників, вулиць площ, присвячених Т. Шевченкові, з поясненнями до фото.

Друзі-сумівці, фотографуйте все, пов'язане з пам'ятю генія літературного поета і мислителя Тараса Шевченка, у кожній країні світу, — надсилайте світлини до журналу!

Так ось, любі друзі, може вас цікавитимуть пригоди з вовками. Одного разу, пливли ми, хлопчаки, на човнику плавневою протокою, щоб глянути в таємничу гущину верболозу.

Дурманили паощі латаття, рути-м'яти, безліч інших лугових квітів; кланявся нам пишними кияхами очерет, кланялася куга, шепотіли дуплисті верби й осокори.

І ось, несподівано, коли наш човник порівнявся з старим гіллястим дубом, — щось зашустіло, зашорхало в кущах, заборскалося, почулося ніби дитяче мурмотіння й ми оставпіли: — з кущів висунулась голова вовка і тільки висунулась, як на невеличку полянку викотилося четверо гарненьких вовченят; були вони цілком подібні на собачих цуциківщентя. Вовчиця-мама впівголос щось сказала своїм діточкам і вони покотились назад в кущі. Наші руки заклякли з переляку, ледве весельця тримали; витріщені очі, мороз по шкірі, хоч на дворі спека. Аж ось, старший з нас Матвійко, прошепотів: — "То вовк!" — і зарухав веслами.

Хижак сторожко стежив за кожним нашим рухом, не сходячи з місця, і тільки страшні його зуби погрозливо щерилися.

Тим пригода й скінчилася, ми втекли, але нам неабияк пощастило, бо зустріч з вовчою самицею при дітках була смертельно небезпечна. Мабуть, вовчиця пожаліла нас, таких саме бутузенків, як і її дітки...

А ось, оповідав мені один хвацький "гайдамака", який учителював десь в карпатській глухомані, що його врятував від вовчих ікол... баритон! Йшов він якось взимку вночі до свого села лісом, аж із хаші вигульнули вовки. А у "гайдамакі" навіть чепеліка не було. Переляк затряс його хоробру душу, метнулася вона у п'яти, звідки кинулася, щоб зрятуватися від звіриної халепи, в горло, але горло, теж стетеревівши, загалило її шлях та як ревнуло: — "Свят, свят, свят, Господь Саваоф!" — й вовків як не було...

Якось у цирку мій тато проглядав мандрівний звіринець; були в ньому, між іншим, два ведмеди й вовк. Ведмедям, так-сяк, велося добре, але свободолюбний вовк страшенно нудьгував у своїй клітці; не перестаючи, він сновигав по ній з кутка в куток,

ЗУСТРІЧ З ВОВКАМИ

був худий на кістя, геть облізлий, якийсь немічний. Шерсть мав таку убогу, ніби його хтось обскубав. І зглянулося над бідним вовком татчине серце. Батько купив вовка, а в придачу й обох ведмедів, привіз ту зоологію в наш христофорівський звіринець, про який я вам колись розкажу.

Ведмеди, Машка й Мишка, очевидно подружжя, були надто задоволені зміною лаштунків, але нещасний вовк сумував далі й все тинявся по клітці. Тато мій, постоявши якось коло вовчої в'язниці, вернувшись додому й сказав моїй неньці:

— Знаєш, дитинко, вовк наш не сьогодня то завтра помре, треба якусь раду дати.

Тато мій ніколи не казав про тварину, що вона "здøхла", а завше, що вона "померла" ненька задумалася:

— А плавні, мій любий, нащо?

Тато плацнув себе по чолу:

— Ти не дружина, моя дорога, а геній. Розуміється, пустимо його в плавні! — І звелів тато запрягти біндуг, — віз-платформу, — та, з допомогою челяді, поставив на нього клітку з вовком. Вовк забився в куток, щерився й клацав зубами, думаючи, що настало остання його година, а тато заспокоював його:

— Не журись, друже, завтра гукнеш мені з лугу!

Вовка одвезли в плавні, на галяви зняли з воза клітку, випрягли коні й вивели їх геть з плавень; потім, до дверцят клітки прив'язали довгого мотузу й всі, разом з татом, виборскалися на кошлату вербу. Сам тато тримав в руці мотуз.

— Ну, Господи благослови! — І батько смикнув за мотуз. Дверцята одчинились, але вовк і далі сидів у кутку! Так пройшло з годину; батько з своєю "дружиною" сиділи горобцями на вербі, а вовк у клітці; починало вже сутеніти, сонце простягло довгі тіні на смарагдовім лузі і сонце-любні квіти звертали до нього голівки. Вовк нічичирк, сидів монументом. Раптом, десь далеко в гущавині, завив вовк. Наш полоненик схаменувся, схопився, почав прислухатись, схиливши голову набік, потім, заметувшися в клітці, сунув морду в одчинені дверцята, хвилину розглядався, а потім, одним скоком, опинився в траві й шугнув до верболозу; тільки ми його й бачили! Тато мій лагідно усмінувся, розправив запорозькі вуса й звернувся до возки Івана:

— Ось бачиш, Іване, — ще одна свічка Богу!..

Микола Аркас

НА ОСТРОВІ МІЕН 3

На південь, аж до обрію, простягаються лінії колишніх пляжів-берегів, від яких вода поступово відступила впродовж останніх 20 000 років, аж до сучасного позему затоки. Тепер вони вкриті особливою рослинністю. Вищі піскові смуги здаються зеленково-сірими рябими гадюками. Сіряво-зелена барва — від лишайкуватих рослин. Чорні цятки — це північні ялинки, в долинах, виступають жовтаво-бронзові плями багністих трав, ледь-ледь прикриті снігом. Посередині розміщені озера: одні — круглі і глибокі, інші — подовгасті й мілкі, внаслідок тисячолітніх змін. Озера в різних стадіях танення. Глибокі озера, покриті льодом, здавались зеленково-синіми, а там, де лід починав топитись і вода циркулювала, кольор був рудий. Озера без льоду були темносині, майже чорні.

Нагло я почув чийсь дотик до плеча. Здивовано обернувшись і побачив перед собою смугляву, сирооку, в синьому однострої стюардесу. Пробачившись, що потурбувала, вона подала істи.

Хмарне небо і температура нижча ноля зустріли нас у містечку Черчіль. Завдяки точним летунським приладам, наш літак пробився крізь мряку і щасливо сів на розгонову стежку.

Але життя не було тут похмурум. Нас уже чекав малий військовий автобус, щоб відвезти до форту Черчіль на нічліг. Шофер, канадський вояк, добре виляявшись, вирішив не чекати на ще одного цивільного пасажира, і повіз нас до військової бази. Там нас чекав Леві, і допоміг нам відносити багаж до призначених кімнат. Кіт Арнольд і я скукалися під душем (вода мала запах торфовища) і тоді, разом з Лері Борн, ми пішли на вечерю у військову їdalню.

Там були різні офіцери армії й летунства, канадські й американські.

— Нехай тільки спробують, — сказав американський летун реактивного бомбовика з S.A.C. — Нехай тільки вони спробують заскочити налетом Америку! — погрозив він, з тексаським акцентом. — Ми їх так сперішмо, що вони й не стямляться.

Після вечері Кіт Арнольд, довідавшись, що жодні канадські військові літаки-транспортовці не літають на північ, загітував нас піти на цікавий фільм...

На другий день ми мали відлєтіти замовленним літаком фірми „Транс-ер” о першій годині. Але через погану погоду нас завернули назад до табору. Пообід я поїхав оглядати містечко Черчіль. Посередині містечка — квадратова площа. На захід — дерев'яна церковця. Навколо дерев'яні хатки, що своїми яскравими зеленими кольорами контрастували з лагідним білим снігом, у якому пробивалися жовтаві бадишинки, та із сірим небом. На північному боці площи красувався склеп „Гадзон-бей”. Перед ним стояли мовчазні, смугліяви і стрункі мужчини. Двое з тих чорнооких почали так вдивлятися в мене, що я поспішив у крамницю. То були індіяни; тільки вони мають такий несамовитий погляд.

У склепі продавали одяг та різні речі, потрібні цивілізований людині. На одному столику, призначенному для туристів, було повно ескімоських кам'яних різьб. Найдешевші коштували близько 5 дол., яких я не мав. Захопленім зором обвів я ескімоські мініяетюри, і в кінці купив кілька поштівок з арктичною тематикою.

Увечорі знову чекали вістки про літак. А я думав про термометри, необхідні для вимірювання температури, — для моєї бакалаврської тези. Нагадую знову свою шефові, що мої термометри напевно вже в Резолют-бей, як було домовлено з метеорологічним бюро, і що я конче мушу звідти їх забрати. Він подивився на мене сердито, давши зрозуміти, що я в першу чергу працюю для експедиції, а не для себе, але сказав, що постарається допомогти.

Довідуємось, що погода кращає і що замовлений літак відлітатиме завтра вранці. Перевіряємо ще раз багаж, купаємось (може востаннє?) і йдемо спати.

Рано-вранці на летовищі ми попрощалися з невдоволеними канадськими вояками

(бо вони залишалися), наладували наш літак „Дакота-3” і полетіли в ясне небо.

На північ від форту Черчіль земля втратила всі відтінки барв, пейзажі пролітали під нами мов на чорно-білому фільмі. Смуга льоду вздовж Гудзонської затоки поступово зменшувалась. Дрібний сухий сніжок вигладжував глибокі яруги рік на старій гранітовій височині. Подовгасті сірі хребти граніту, витерті давніми континентальними льодовиками, пробивалися крізь білий пласт снігу.

Крім мене, був ще один чоловік, котрий з цікавістю дивився на пейзажі, а особливо на морську кригу. Цей рожеволицій, сивоволосий, середнього віку географ летів на північ, щоб вивчати різні форми криги та нанести на малу морські течії в Арктичному океані, біля Ізаксену. Він був багатомовний, любив повчати молодь, а найчастіше говорив про молодих дівчат.

Літак починає втрачати височину. Під нами стельється широка площа морського льоду, що розділяє два острови. Ідеальну рівність площин руйнують тільки дві тоненькі білі лінії, що позначають зрушення крижаних масивів. Наближаємось до острова, на якому розташований центр канадської Арктики — Резолют-бей (тобто затока). Літак легко приземлився на битий сніг. Я перший вискочив надвір.

У літак напомповували бензину.

Я запитав пілота, коли ыдлітаємо далі. Він відповів, що за 5 хвилин, як тільки наберуть бензини. Тоді я попрохав у Кіт Арнольда дозволу відійти на 5 хв., щоб забрати свої термометри. Діставши дозвіл, я гукнув до пілота, щоб мене почекав, і побіг.

У канцелярії метеорологічної станції шефа не було. Обсерватор про мої термометри нічого не знав і пішов розшукувати шефа. Хвилини здавались годинами.

Нарешті прийшов шеф, щоб сказати, що мої термометрів немає, але що він позичить свої. Я прохахо його поспішати, бо літак має скоро відлітати. Він показав мені всі термометри, запакував їх у дві дерев'яні коробки, дав мені виловити кілька формуларів, і за той час пришрубував до коробок накривки.

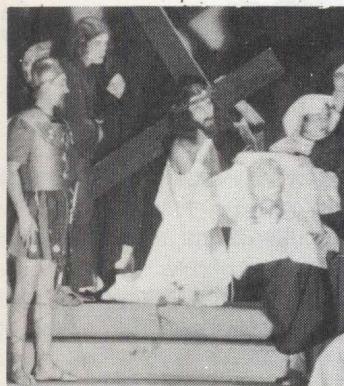
Кинувши йому кілька слів подяки, я вхопив коробки і чимдуж побіг до того місця, де літак набирає бензину. Добіг — і оставів: літака не було!

(далі буде)

наша

БЛАВАЦЬКИЙ Володимир /1900-1953/ – видатний актор, режисер і керівник українських театрів на Україні й на еміграції. Грав у Харкові в "Березолі" – нашому зразковому театрі, зліквідованому комуністами; а потім у Галичині й за кордоном, де керував Ансамблем Українських Акторів. Вперше на нашій сцені чудово виконав роль Гамлета у п'єсі Шекспіра, а також роль Христа в "Голгофі" Лужницького. Володимир Блавацький усе своє життя присвятив українській культурі. Тепер у США є постійна українська Радіогодина у м. Філаделфії – імени Володимира Блавацького.

БОЙЧУК Михаїло /1882-1939/ – великий маляр-монументаліст, родом з Галичини, професор Художнього Інституту в Києві. У своїй творчості поєднував давні монументальні стилі з елементами українського народного орнаменту й мозаїк. Мав багато послідовників – "бойчукістів". За підкresлення українського національного стилю був заарештований московським НКВД у 1937 р., а через два роки помер у концентраційному таборі.

БОПЛЯН Г'юом – de Beauplan /1600-1673/ – французький військовий інженер і складач географічних карт, який бував на Україні, склав кілька карт та згодом у Франції видав книгу "Опис України", у якій докладно описав нашу Батьківщину, селян, звичаї, також Дніпрові пороги. Ця книга вже вийшла в перекладі на 5 мов.

У 80-річчя д-ра Дмитра Донцова

В 1963 році минає 80 років життя д-ра Дмитра Донцова, мислителя, ідеолога українського націоналізму.

Цей рік є рівночасно 50-річчям появи його твору «Модерне московофільство». 1963-й рік завершує більш як 50-річну безперебійну боротьбу Д. Донцова з світоглядовими та психічними комплексами малоросійства – українського провансальства, сервлізму, які в час довговікової неволі і московського панування в Україні подекуди витворилися серед українського народу.

Донцов узяв на себе післанництво Шевченка, щоб обоюдним ножем свого слова «вицідить сукровату і налять живої козацької тії крові, чистої, святої» в жили його сучасників. Ця кров ожила в серцях воїнів героїчної УПА-ОУН і – з ними – в цілому народі на рідних землях та в цілій імперії московських народоубивників.

Автора «Націоналізму», «Духа нашої давнини», «Від містики до політики» і редактора «Вістника», сьогодні вірно оцінили нечисті сили, що про них згадує Т. Шевченко в поемі «Великий Лъох» – московські і свої ворони, всі ті, що спряглися зв'язати Україні руки, готовчи ій всяке зло і муки. Оцінює його і жива, непокірна й свободолюбна Україна. Оцінює його терпляча, мученича і воююча Україна.

БАЖАЄМО ЮВІЛЯТОВІ
МНОГИХ ЛІТ ЖИТТЯ
І ПРАЦІ ДЛЯ ДОБРА
УКРАЇНИ!

Заключний концерт Шевченківського ювілейного року в Нью-Йорку; виконавці-сумівці з Нью-Йорку і сусідніх Осередків СУМ

ДЛЯ
ПРОДІЯ
ТАСІА

ПРО 1964 РІК

Наступного, 1964-го року – минає 150 років з дня народження геніального українського поета, співця свободи і національної незалежності, Тараса Шевченка. Вже нині кожен з нас повинен подумати над тим, що ми можемо зробити для вшанування пам'яті Кобзаря. Індивідуально і в гуртках при Осередках та Відділах, ще перед кінцем цього року, треба розпочинати вивчення творів Т. Шевченка, готовати декламації, розучувати відповідні пісні, інсценізації, п'єси. Аматори фото- і звукоаппаратури в 1964 р., коли буде відкритий пам'ятник Т. Шевченкові у Вашингтоні, зроблять відповідні фотоальбоми, запищуть на стрічку найкращі концерти. Це будуть важливі документи про вшанування Генія України за кордоном.

Великий острів Тасманія належить до Австралії і складає частину її території.

Якось ми, сумівці, тaborували на цьому острові. Там – повно див і приман.

На ньому тепер проживає понад сто українських родин. Сюди дуже часто припливає з Мельбурну один наш юнак. Його причарувало море. Він часто нуркує з австралійським водолазом, добуваючи з морського дна смачні перламутрові "абальони", м'ясо яких відсилають до Азії; ловить величезних крабів та стріляє гарпуном рибу.

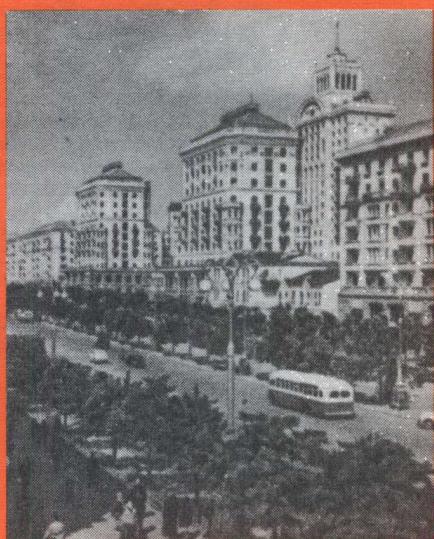
Про підводне царство він розповідає цікаві речі. Він уже не раз проникає у хащі морського дна, промощуючи собі дорогу ножем через різні морські водорості, ліяни. Не раз бачив великих, довгих гадюк, угрів, але їх не стріляв, бо прострілені вони кидуються на мисливця. Їх краще ловити вудками. Кілька разів йому доводилося втікати від акул-людожерів, що наближалися до нього, роблячи звичні кола. На сигнал, вартовий водолаз витягав його швидко з небезпечної місця.

Загалом акула бачить свою жертву щойно з віддалі трьох метрів, але вона відчуває свою жертву

КІЇВ – СТОЛИЦЯ ПОНЕВОЛЕНОЇ, АЛЕ Е

Одна з вулиць Києва

Центральна – Хрещатик

ПОДЬ УКРАЇНИ

ЕЩО
ОСТРІВ
МАНЮ

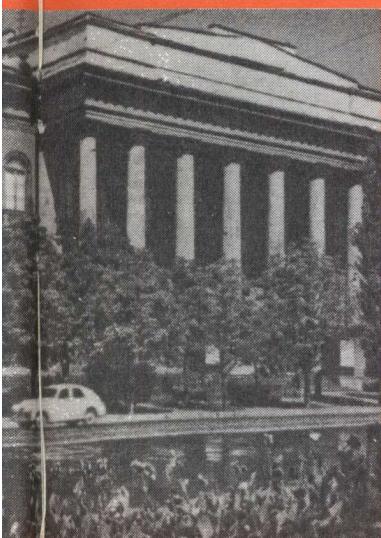
своїм чутливим, немов радаровим, органом за кілька миль. Акулу можна відігнати сильним криком, який під водою подібний до грому, але з аквалангом на плечах не легко це зробити. Налякану акула втікає не менше, як за п'ять миль, однак через кілька хвилин, отяминувшись, повертається, щоб довідатися, що її налякало. Швидкість її плавання сягає понад 40 миль на годину.

Той юнак, що його полонив підводний морський світ, розповідав мені про тасманських чортів та тигрів. Перші – величиною за наших бабаків (бурсуків); ці тварини з червоними вухами, вночі вони видають звуки, що людям нагадують уявний чортячий сміх. Тому місцеве населення й назвало їх "тасманськими чортами".

Друга тварина, тобто тасманські тигри, – це ніби своєрідні смугасті вовки; трохи й подібні своїми смугами до тигрів. Вони роблять велику шкоду овечим фармам. На щастя, іх тепер мало, бо фармери їх вистріляли. Цікаво, що всі ці тварини носять своїх немовлят у підчевервих торбах, як і кенгуру.

Юн. Мирослава БУЛКА (Австралія)

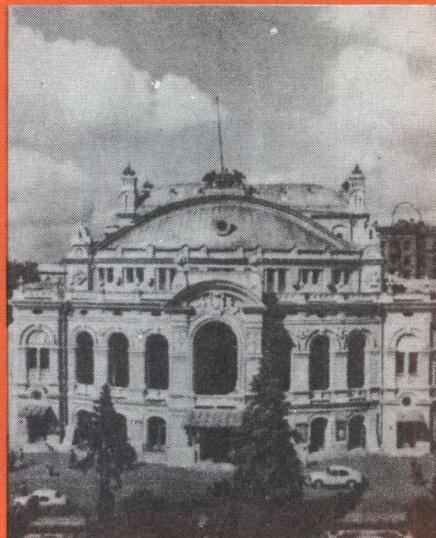
НЕСКОРЕННОЇ УКРАЇНИ – /Сучасний вигляд/

Університет ім. Т. Шевченка

Академія Наук

Будинок опери

Погляд у минулі

По степу літав орлом,
Караючим янголом,
Вісником нової доби.
Освячував кров, схвалював злочин
Остаточним добрим людей.

Не змивши крові,
Взявся до діла –
Будувати новий світ...

Кров почорніла,
В колесах запал
Монотонно крутивсь.

Подумав:
де лет орла
і вистріл скоростріла?

Нова доба старою накипіла!

МІБ

Я Б Л У Н Я

І. САВИЧ

Лише подумати: півтора століття,
Як тільки в Сейм спливуть зимові снігі,
Вона цвіте, немов купає віття
У блій піні рамкою весни.
Копись Шевченко з рідною землею
Процівся, гнаний, в нашій Кролевці.
І він, можливо, спочивав під нею,
Тримав зелений листик у руці.
Тепер що рік – то ширше в ній шати.
Що рік – то більше золотих плодів.

Лише одна, а глянеш: біля хати
Мов цілій сад під сонцем зарясів.
А тільки віти стомлються від плоду,
Вона тоді на землю їх кладе,
І вже в м'яку, привітну прохолоду
Вплітається коріння молоде.
І смаг знов вертається до неї,
І цвіт прибоєм знов у зату б'є...
Вона мов знає казку про Антія
І добрий приклад людям подає.

МОЛОДІСТЬ

Молодість — глибока свіжість бадьорої весни життя.

Молодість — це не частина людського віку, — це стан душі.

Молодість — не в рожевих личках, не в устах вишневих і не в гнучкості тіла; молодість — це вольова настанова до життя, це багатство фантазії, це сила почувань.

Молодість — перевага відваги над сміливістю, замилування до пригод і погорда до вигід, спокою і тиші.

Ніхто не старіється тільки через прожиті десятки літ. Найбільше старіються ті, хто розмінувся з великими ідеалами.

Роки життя накладають зморшки на тіло, але втрата ентузіазму і духу наступу накладають зморшки на душу.

Журба, сумніви, зневіра, страх і розпач, — ось від чого горбатіє серце, а розквітлій дух втрачає барви молодості.

У кожної людини, юнак він, чи старець, глибоко в серці скарб укритий. Це потяг до здивування, ніжний подив перед мільярдами зірок, бадьюний виклик подіям, палке жадання кращого прийдешнього, щастя й радости життя.

І тому, кожна людина настільки молода — наскільки вона твердо вірити спроможна, і стара — в міру своїх сумнівів; настільки молода — наскільки сильним її довір'я до себе і друзів своїх, і стара — в міру своїх побоювань і зневіри; настільки молода — наскільки молодецькі її мрії й поривання, і стара — в міру безнадії і байдужності своєї.

Джерело вітальних сил молодості — людське серце.

В самому осередку серця дивна і пишна квітка цвіте: називається вона любов. Поки пелюстки того цвіту багром політі, доти й серце не старіє. Коли ж цвіт в'яне й опадає, надходить невблаганна старість.

Але й старість зберігає свій чар, якщо, подібно зорі вечірній, вона відбиває барви досвітньої зорі і тепло й погідність літа.

У самому осередку серця знаходиться ще станція телеграфічна. Поки вона сприймає від людей, від звірят і рослин, від землі і від всесвіту послання краси, надії, веселості, величі, лицарськості, сили й добра, — доти кожний, скільки б не було йому років — молодий.

Але якщо ця станція перестає працювати і осередок серця вкривається холодом самолюбства та кригою пессимізу обмерзає, — кожна людина, хочби їй було тільки двадцять років, — стає духовим старцем.

Переспів О. Павлова

ТРИ БОЛЮЧІ ВТРАТИ

15 червня 1963 р. в автомобільній катастрофі загинули дві активні сумівки-юначки, надійні молоді членки української патріотичної громади в Гартфорді, США: ХРИСТИНА і ВІРА РАДЬО. 17-річна Христина була секретаркою на Оселі СУМ біля Елленвіл.

17 червня ц. р. трагічно загинув під час праці в Судбурах, Канада, голова Осередку СУМ ім. М. Павлушкиова, опікун юнацтва, активний діяч-патріот, бл. п. МИКОЛА КЛІД, із Станіславівщини, залишивши засмучену родину і друзів. Тлінні останки перевезені до Детройту на вічний спочинок.

Нехай сниться Вам, дорогі Подруги і Друзі, далека Україна, для щастя якої Ви жили і працювали!

Члени Юнацтва СУМ та школи українознавства, активні гуртківці, читачі "Крилатих" та ін. видань, — усі щасливі, що успішно здали іспити. — /Перед Українським Громадським Домом у Рочдейлі, Англія/. 1963 р.

— ЧАРОДІЙНА ПАЛИЧКА —

Еге, чародійна паличка, яку мусять мати всі юні сумівці! А паличка дійсно чародійна — вона стає в пригоді майже скрізь і завжди, маючи особливу силу. Її сила передусім у тому, що робить вона людей добрими і ласкавими. Вона допомагає в багатьох прикрих хвилинах, з нею й найважчі праця стає легкою, навчання цікавіше, вона часто лікує хворих, вона породжує до нас прихильність інших, вона розвіює гнів і турботи, вона навіть здатна в похмурий дощовий день позичити в сонця, що за хмарами, його ясні проміння й кинути їх веселим соняшним зайчиком навіть у найтемніше підземелля.

Ця паличка, одночасно, — чародійний ключ, що відмикає браму до найкращого у світі замку — до людського серця. А найчарівніша сила палички — в матері, коли радісно зустрічає свою дитину.

Але паличка має свою таємницю: вона спричиняє добрі чарі тільки при одній-единій умові: коли вона вигнута, приблизно, півколом — кінцями угору, а луком униз. Коли ж вона вигнута кінцями вниз, а луком угору — її добра чудодійна сила втрачається, а іноді росте сила лиходіяння.

Паличка має ще ту особливість, що придбати її дуже легко — вона таки нічого не коштує, хоча її купити й не можна. Але хоч кожен може придбати, не кожен знає вартість і силу палички і тому навіть і не старається мати її з собою.

Про цю паличку не вчать у жодній школі, про неї не вчить ні фізика, ні математика, ні інші подібні науки. Але про неї знають і про неї вчать у юному СУМ-і, і тільки той справжній сумівець, хто її завжди від юних літ і все своє життя носить з собою.

Вам цікаво дізнатися врешті-решт, що це за така загадкова чародійна паличка. По-правді — не хочу вам цього просто сказати. Вірю у вашу кмітливість і догадливість, і я певен, що, подумавши хвилину, ви самі взнасте-розгадаєте таємницю. Скажу тільки одне: ту паличку можете знайти в цьому числі "Крилатих" — тільки добре роздивіться!

А тепер завдання-конкурс: коли ви розгадали таємницю чародійної палички, то пришліть коротке, але цікаве оповідання чи статтейку про неї — про її чудодійну силу. Може хтось розкаже якусь свою власну пригоду з нею? А може хтось зробить, або має вже фотосвітлину з неї — може подібну до однієї з тих, що є в цьому числі "Крилатих"? Найкраще оповідання, статтейку або фото-світлину видрукуємо у нашому журналі та ще й вишлемо гарні книжки-нагороди.

Отож — за допомогою чародійної палички — до змагу!

Б. ДАН.

Юнаці Марусі Мотул'ській сповнилося 11 років. Вона живе у м. Рочдейлі, Англія. За гарні декламації одержала на минулорічному Здівізі грамоту і "Антологію української поезії". У СУМ-і бере участь в танці і хоровому гуртках. Вчиться грати на скрипці; за перші гарні успіхи батьки купили Марусі звукозаписувач, а цього року ще й скрипку. Маруся любить читати. Вона також добре вчиться в суботній школі українознавства.

⊕ Послав батько малого синка до нового авта: — Треба змастити авто, ти будеш допомагати. — Сказав, а сам забарився. Через кілька хвилин гукає до синка: — Івасю, що ти там робиш? — Машу авто! Вже все вимазав, залишився тільки верх невимашеним!

⊕ Юнак вперше прибув на виховний табір. Виховник сказав йому "Гаруйсь!" Почувши це, юнак стрілою побіг до кухні і почав там швидко їсти! Зацікавлений такою поведінкою виховник підійшов до юнака: — Що ж ти, зголоднів? — Ні, але ви сказали "Годуйсь!", ось я і годуюсь...

Іван Людміл

МОРЕ НАМ ПО КОЛІНА

4

Наступчі дні також кінчалися о десятій годині біля аптеки й нічого не вказувало на можливість зміни. Угорі незмінно ясна простокутна пляма вікна. До дому часом заходили, розмовляючи українською мовою, якісь люди. Тоді у вікні, крізь прозору завису, сновигали тіні. Там багато ходили, бо постаті то з'являлися в освітленому прямокутнику, то зникали. Гости не поспішали виходити перед деятою.... Хто їх знає, доки вони там сиділи, — може до самого ранку! Може треба б почекати доки вийдуть? Але так солодко спалось, прибігши додому. Однак так спокійно минали усі вечори, що Женчик поважно почав нудьгувати, аж...

Аж, переглядаючи усote виставу аптеки з бридлою реклами лез до голення, Женчик почув притишну, по-російському, розмову:

— А може вікна виходять на подвір'я?

— Та ні, друге вікно від рогу, третій поверх...

Женчик здригнувся і ледве змусив себе ще байдужіше розглядати леза. Але ті два більше не говорили. Стояли, задерши голови і дивилися на освітлене вікно. Були в темних капелюках і ясних плащах. Один низький, не вищий від Женчика, вже пристаркуватий. Інший високий, коли говорив, то схилявся до низького. Переїшли вулицю, пристали біля дверей і зайшли в дім. Женчик підбіг хідником, щоб поглянути за ними. Вони зупинилися біля самого входу і розглядали написи на поштових скриньках. Хтось і з них засвітив сірника.

Вийшовши з дому, зупинились, поглянули кілька разів угору й пішли другою вулицею. Женчик пішов за ними протилежним хідником. На розі Першої авеню було багато людей і, щоб не стратити їх з очей, він перебіг вулицю. Вони стояли, чекаючи на зелене світло. Далі Женчик пішов за ними, намагаючись попадати їм укрок. Напружувавсь дочути про що говорять, але вони мовчали. Так, мовчки, й розійшлися. Лише малий хитнув на прощання головою, а довгий зупинився, озирнувся і всів у гарне зелене авто, що стояло біля хідника. Напевно хтось там був всередині й чекав на довгого, бо авто відразу шарпнуло й посунуло. Вмішалося у низку авт на вулиці й зникло.

Женчик нерушуче постоїв й закляв: удруге не буде таким довбалом, щоб не запам'ятати нумеру! Махнув рукою і кинувся доганяти малого.

„Малий” ішов швидко. Перетяв під стовпами надземки Третю авеню і на розі вулиці Слікер пішов східцями підземки униз. Тут здалеку нарости гуркіт потягу. Поспішаючи, Женчик нишпорив у кешенях за жетоном на підземку, але попадались лише монети. Кинувся до віконця каси. Касир, довго відраховував комусь решту, й коли Женчик отримав жетони й проскочив на перон, то двері вагонів автоматично примкнулися й потяг, набираючи розгону, замиготів перед ним. З німим докором Женчик позирнув у бік повільного касира, що байдужісінько дивився у часопис...

**

— Що ж, ти, розтяпо, не мав жетону? — хвильовався Петрик.

— Не мав...

— А яке було авто? Якої марки? А як виглядав той Довгий?

— Авто зелене.... Таке зелене... А довгий — в плаці. Такий, нормальний.

— Зате ти ненормальний!

Така розмова відбулася цієї ж ночі, коли Женчик, відпровадивши очима зникаючий потяг підземки, довго ходив вулицями і думав, аж надумався розбудити Петрика і йому все розповісти. Петрик хвильовався, лаявся, але також нічого путнього не міг придумати. Вирішили й далі вартувати „з подвійною обережністю”, як висловився, сповнений почування провини, Женчик.

Подвійна обережність не придавалася. Знову минали спокійні вечори, коли Женчик непотрібно мандрував від аптеки до крамниці з взуттям і назад. Помислив, що це може відватися підозрілим і простоював у брамі протилежного дому, звідки можна було добачати відтинок хідника перед домом Бліскавки.

Петрик і Андрійко винайшли інший спосіб чатувати. Вони вирішили, що удвох веселіше, що і частіше доводиться дижурити. Зрештою удвох можна бавитись м'ячем, а це присмно і зовсім не виглядає підозріло...

**

Аж знову одного вечора....

Женчик відразу пізнав Малого. Він був сам, той Малий. Увійшовши в дім, піднявся кілька східців, зупинився на сходах, вийняв металеву складану лінійку й швидко поміряв нею ширину сходів від поруччя до стіни. Підішов вище, оглянув площину на завороті сходів і помалу зійшов.

— О, ні, ні! Так легко не піде! — прошепотів Женчик і майже навпиньки пішов за Малим.

Було помітно, що Малий чимось стурбованний. Він бурмотів собі під ніс якісь прокльони, переходивши Третю авеню, мало не потрапив під авто й спіткнувся, входячи до станції підземки. Женчик подумав, що Малий п'яний і що це дуже добре. Але Малий не був п'яний. У цьому переконався Женчик в ясно освітленому вагоні підземки. Малий був тверезий, лише про щось посилено думав. Сидів проти Женчика. Не звертаючи на нікого уваги розглядав свої черевики і ворушив устами. У вагон увійшла українська дівчина-пластунка, в однострої: Женчик вдав, що її не помітив: українська мова насторожила б Малого!

Потяг скреготів на закрутках, зупинявся і знову кидається вперед по своїх підземних кам'яних вулицях. Потім відчулося, як він злетів угору й у вікнах блимнули вогні міста-велетня. „Ага, це ми на Брукліні...” — пізнав Женчик і намагався слідкувати за незнайомими дільницями, але вони були при електричному освітлені подібні одна до одної. Поглянув на малу на стіні вагону й на називу чергової станції. Ну так, цей напрямок він знав. Минулого літа часто їздив цією дорогою купатися. Аж до останньої зупинки — „Нью-Латс”, здається....

— Нью-Латс, — гукнув кондуктор, просунувши голову з сусіднього вагону.

Нечисленні пасажири вийшли на перон, притимуючи капелюхи від рвучого приморського вітру. Малий, ще так само задуманий, зійшов східцями униз і став у чергу біля автобусної зупинки. Пропустивши перед собою кілька людей, Женчик і собі став у чергу. На вітрі хитались ліхтарі. Кілька прожекторів освітлювали хмарі. Світло то впиралось в ясні плями хмар, то пропадало в чорних прірвах. І з того, як швидко мінялись ясні й темні плями, було видно, що плями сунуть дуже швидко. На Женчикове обличчя впала крапля. Передчувався холодний неприємний дощ. Забажалося вернутися додому, де в шухляді стола лежить альбом з марками й де з-за стіни притишено чути, як сусідка грає на піаніно.

Але надіхав автобус. Черга поступилась і Женчик увійшов всередину. Автобус круто завернув, рвонув порожньою вулицею, знову завернув і викотився на широчений шлях. Женчик, притиснувши обличчя до вікна, подумав, що оті далекі вогні — це летовище, а спереду, де смуга світла прорізє темряву, міст. З темряви виринали склади, бараки та напівфабричного вигляду будинки. Потім незкінченні решітки і відкритий обшир, де, під відблисками світел авта, вгинався очерет. Внизу захвилювала олив'яна вода, що на ній здригалися тисячі закотвичених човнів. Прогудів під колесами міст і, м'яко занизившись, автобус покотився знову містом.

„Ракавей”, — приглянувся Женчик. Так, — він ось сюди сходив купатися.... На цій знайомій зупинці зійшло кількох пасажирів. Автобус шаргнув далі. Малий оглянув нечисленних тут пасажирів. Женчик прикинувся, що уважно дивиться у вікно. Їхали вздовж надземної залізниці. Потім закрутилися в вузьких вуличках і зупинилися на невеликій площі.

— Фар-Ракавей, — остання зупинка, всім виходити!

Несподівано для себе сквилювався. Швидко застукало серце. Лише б той не оглянувся! Малий не оберався і Женчик, відвертаючись від вітру, посувався за ним. Йшли дозго. Поячалися вілли в садках. Переходжих ставало щораз менше. Женчик перейшов на інший хідник й відстав від Малого. Тепер вони йшли вуличкою, що провадила до океану. У ясному просміку вулиці відчувалась темна водна пустеля і було видно вогніки якогось великого пароплаву.

Малий зупинився, пошпоргав у кишенні й дзенькнув ключами. Довго відчиняв фіртку, при чому кілька разів озирнувся навколо, але Женчик, діловим кроком минув його протилежним хідником, тримаючись у тіні дерев. Далі не було куди йти. До кінця лишалося дві віллі. Тепер Малий дивився просто на нього. Женчик зупинився біля останньої вілли і свинув. Почекав і неголосно гукнув: „Гелло, це я!“ Застискоєний Малий стукнув фірткою, — потім через скляні двері ґанку блиснуло світло, відразу згасло й через мент засвітилося вікно на другому поверсі.

Женчик перейшов вулицю і, пожодивши біля вілли, поглянув на номер: 14. Добре, подумав, добре, не забуду. Крізь дротяну сітку доглянув у малесенькому подвір'ї біля гаражу авто. Пізнав його — те саме, що тоді на вулиці в місті. Намагався розпізнати його номер, але було затемно. Зрештою, може з вікна дивиться Малий? Відчув небезпеку й, не поспішаючи, пішов. Завернув за ріг і тоді почав підбігати. Поглянув на годинник. Було пів до першої.

(далі буде)

Іван СМОЛІЙ

НАШІ ДНІ МОЛОДІ

Наши дні молоді, мов колосся, шумлять,
Сонця ласку спивають з блакиті
І на крилах вітрів аж за обрій летять,
Щоб рожеву хмарину зловити.

Наши дні молоді вже сплелися у круг
Зазубились, як ланка за ланку,
І постав з них нараз нерозривний ланцюг
Гусениці зубатої танку...

Мчать безстрашні в пробій. Гей, на штурм барикад!
Не спинити вже наших ударів!
Сталь дзвенить, сталь дуднить, як інівний водопад;
Гасне ніч у розливі пожарів.

Вже далеко позад маловіри і страх,
Не підходьте, ви спомин лиши прикрий!
Не топчіться ви там, де ішов гордий змаг,
Ви глядіти й сміялись лиши звикли.

Наши ж дні молоді у рядах перших стеж
Без зневіри й гидкої покори,
Мчать, щоб завтра в борні, на вершках струнких веж
Встановити звитяжні праць!

1940 р.

ТАБОРОВІ ПРИПОВІДКИ

- * Юнак два-три рази обідає і ніхто того не відає.
- * Як на ноги сп'явся, то й командувати взявся.
- * Юнацтву на таборі свято, а команді клопоту багато.
- * В хаті бешкетував, тай батько на табір віддав.
- * Від суботи до суботи на таборі сміх і "псоти".
- * Стійка ходячи наїстесь, а стоячи виспитьесь.
- * Добре нас ґодують: черпак юшки, дві ґалушки та її ті розплілися.
- * Хто чисті ноги має, той спокійно спать лягає.
- * Сніп без перевесла — солома. Табір без дисципліни — Содома.
- * Добрій виховник самітно неходить, а переду дітей за собою водить.
- * Для юнака на таборі і рогожа пригожа.
- * На таборі помучать, та розуму научать.
- * На таборі, як на широкому полі: хто шукає волі, а хто кращої долі.
- * До таборової булави треба понятній голови.
- * В хаті сиділа — носом вертіла; на табір пішла — додому втекла.

(З таборового досвіду зібраав О. Павлів).

(Мал. Ю. Кульчицький, „Юні Друзі“)

З весілля на "Крилаті"

Після вінчання Михайла Мацканина (українця, який недавно прибув з Польщі) і кол. члена Ю. СУМА, Ярослави Януш, що його довершив о. декан Ю. Габрусевич, парох Церкви св. Володимира й Ольги у Віндзорі (Канада), гості зібрали гроші на громадські потреби: 10 дол. на пресфонд "Крилатих", 51 дол. на Юний СУМ у Віндзорі і т. д.

Бажаємо Молодій Парі на новій дорозі життя багато щастя і успіхів — для добра України! Жертводавцям — щире спасибі!

БАБУСИНА БЛЮЗКА

ОПОВІДАННЯ

Мамо, коли ми підемо купувати мені сукню на весняну забаву? Адже забава буде в цю суботу, а вже четвер? — спітала Дарка, закінчивши обідати.

— Яку сукню — здивовано піднесла брови Дарчина мама, — хіба я тобі обіцяла?...

— Не обіцяла, але треба ж мені в чомусь бути на забаві, — вже трохи ображено заявила Дарка.

— Хіба в тебе нічого одягти? Он дивися, вже шафа не зачиняється від твого одягу. Хіба не можна одягти рожеву, в якій ти була на вечірці в Олі? Вона ж тільки один раз одягнена, дуже гарна і тобі до лица.

— Так, але її вже всі бачили...

— Ну, то й що з того? Хіба треба на кожну вечірку нову сукню? З такими примхами батько на тебе грошей не напасеться.

— Але ж усі дівчата будуть у нових, а я одна... — Дарчин голос затремтів від стримуваного плачу.

— Може у дівчат батьки заробляють занадто багато, то вони й не знають куди гроші дівати. Та й взагалі, це просто нерозумно і непотрібно щоразу купувати нове, коли є ще майже неношене, свіже, гарне. Інші, біdnі дівчата, не мають і однієї такої, як у тебе цілий десяток! Не хочеш рожевої — візьми жовту, не хочеш жовтої — візьми білу, є чим сушити голову!

— А я хочу нову, нову! — вигукнула роздратовано Дарка, і вираз її личка відразу став упертим, непривітним.

— Ну, цього ще мало, що ти хочеш, — спокійно відповіла мати і, зібравши зі столу посуд, вийшла в кухню.

В їдалальні запанувала тиша. Дарка нервово ліпила кульку з хлібних крихт, а в кріслі під вікном як завжди, з шиттям на колінах, сиділа бабуся Аня.

Дарка і бабуся були великі друзі. Всі свої дитячі кривди, турботи і розчарування Дарка в першу чергу звіряла їй. Нерідко доводилося бабусі брати під свій захист онуку перед розгніваннями батьками. І вона уміла завжди зробити так, що і Дарка, врешті, зрозуміє свою провину, і батьки зрозуміють і пожаліють доню, і все кінчиться взаємною згодою.

Ось і тепер, спустивши на кінчик носа великі окуляри, бабуся лагідно дивилася на Дарку і чекала, що та покличе її за судю в своїй суперечці з мамою.

— Мама завжди так, завжди намагається мені дошкулити. Чому в усіх дівчат добре мами, а у мене недобра? Усі будуть в нових сукнях, а я одна, як сирота...

Добра усмішка ледве торкнула бабусині бліді уста.

— Іди, сядь біля мене, Дарусю, — сказала вона, посунувши ноги на маленькому ослончику і даючи Дарці місце.

І Дарка, схлипуючи, сіла біля ніг бабусі, і сковалася зашлакане обличчя в її колінах. А старенька ласково гладила її волосся і задумано дивилася кудись у простір.

— Хочеш, я розкажу тобі щось із моого дитинства? — запропонувала вона Дарці.

Дарка дуже любила бабусині оповідання. Вона підняла голову і, витерши сльози, приготувалася слухати.

— Я вже тобі казала — почала свою розповідь бабуся, — що росла я круглою сиротою у своєї тітки, дуже доброї, але дуже бідної вдови, яка всі свої сили прикладала, щоб дати мені змогу закінчити школу. Вона мала маленький будинок із садком і ми жили з того, що платили кватиранті, і з продажу овочів з того садка.

І ось я була вже в сьомій класі, приблизно в твоєму віці. Наблизався час випуску, як у вас тут, у Америці, кажуть, "градуейшен".

Я вчилася добре, бо знала, що мушу якнайшвидше зняти з тітчиних слабих плечей тягар опіки наді мною.

Пройшли іспити вдало і наблизався день випускної вечірки, а, разом з тим, постала проблема моєї сукні. До школи я ходила в старій, вицвілій, колись синій, із залатаними ліктями. Зимою ногах були стари черевики, з такими ж ста-

мою на ногах були стари черевики, з такими ж старими галошами, а літом я бігала в школу боса, дарма, що жили ми не на селі, а в невеликому місті.

Та що було робити? Не мали грошей на взуття і одяг, та й купити його можна було тільки на базарі, чиєсь чуже, недоношене.

Я знала це і не сподівалася ні на що. За два дні до вечірки я випрала і гарненько випрасувала свою стару сукню, підлатала, де треба, пришила білий комірчик. Начистила до близку черевики, і була готова до свята.

Але уяви собі мою радість, коли в день вечірки тітка, прийшовши з базару, покликала мене і, ховаючи руки за спину, весело спітала:

— А вгадай, що я для тебе за вишні виміняла?

Я розгубилася, а вона засміялася і показала мені біленьку шовкову блузку. →

Чому тікають медузи

Чайки літають над хвильами, від берегів відпливають кити, ховаються в глибині моря медузи — це означає, що через добу здійметься буря. І лише за дві години перед наближенням шторму віщує негоду барометр.

Вчені дізналися, що морські птахи і тварини здалека чують «голоси моря» — інфразвукі, недоступні людині. Вони виникають від тертя хвиль об повітря і мають частоту 8—13 коливань на секунду, а людське вухо сприймає звуки частотою від 20 до 20 000 коливань.

Засіклилися дослідники: як же побудовано інфравухо, скажімо, медузи? Виявилося, дуже просто. Під її куполом на стебельці висить міхурець, наповнений рідиною. В ньому плавають камінці, що торкаються нервових закінчень. Оце і є живий резонатор, який сприймає «голоси моря».

(«Україна»)

“Справжня філософія полягає в тому, щоб бачити речі такими, якими вони є у дійсності”

Буффон

— Я знаю, що ти б тепер і не глянула на старомодну блузку, але мені вона здалася тоді фантастично гарною!.. Радості мої не було меж! Свою тітку я ледве не задушила в обіймах!

— Але ти легенько випери, бо хтось її вже носив, — сказала тітка.

Я зробила це дуже обережно і повісила сушитись на мотузочку на подвір'ї.

Сяк-так припасувала мені тітка свою стару спідничку, і я вже уявляла собі, як я буду гарно виглядати в "новому" одязі.

У нас, треба згадати, був песик, що звався Джек. Я дуже любила Джека, але яку ж кривду заподіяв він мені тоді, я й досі, здається, не можу йому пробачити!

Уяви собі: виходжу я на подвір'я, щоб зняти і випрасувати свою блузочку, а її на мотузку нема! Питаю у тітки — каже, що не бачила. Я — шукати по подвір'ї... І що ж ти думаеш? Бачу, під кущем Джек в захопленні дере зубами якусь ганчірку, в якій я з жахом впізнала свою омріяну блузку!..

Гірко я поплакала у той день! Але що було робити? Добре, що стара сукня була в порядку. Зідхнула, помила обличчя холодною водою, щоб не було видно, що плакала, і пішла на випускну вечірку.

Але все вийшло на добре: я одержала нагороду за навчання, багато танцювала, вечірка була дуже весела...

Бабуля замовкла і знов задивилася у простір, наче бачила в ньому свою молодість.

— А твоя сукня справді була зовсім стара? — недовірливо спіткала Дарка.

— Так, дитино, стара дуже, вишвіла і полатана, — задумано відповіла бабуля.

— І все ж таки тобі було весело на святі?

— О, так, дуже весело, бо я була молода, здорова, все життя у мене було попереду...

— І ти гадаєш, що мені теж буде весело у новій сукні? — Дарка допитливо дивилася в обличчя бабусі.

— Ні на хвилину не сумніваюся в цьому, бо хіба в одязі справа? Ти будеш серед друзів, таких же молодих і веселих, як сама; ви закінчили школу, будете відпочивати в таборі! У вас стільки радості попереду, що соромно через якусь сукню псувати настрій і собі, і батькам, — переконливо відповіла бабуля.

Дарка задумалася на хвилину, потім її личко розцвіло трохи ніяковою усмішкою.

— Справді, я можу одягти ту голубу сукню, в якій я була у Лесі на іменинах! Я про неї цілком забула! Це все тому, що в мене зранку трохи голова боліла...

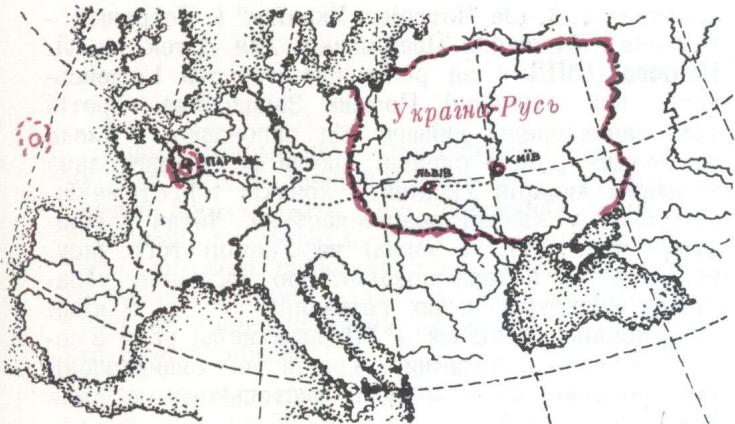
Останні слова Дарка сказала, щоб трохи виправдати себе в очах бабусі. Її було соромно, що через якусь сукню вона розплакалася і навіть назвала свою маму недоброю. І Дарка схопилася і міцно-міцно обняла свого старого доброго друга...

— А тепер біжи і поцілуй маму, — лагідно сказала бабуся, і довго потім дивилася на двері кухні, за якими зникла тоненька постать улюбленої онуки.

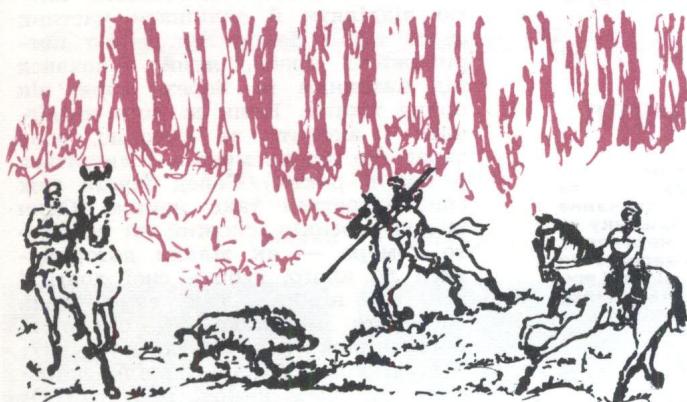
АННА ЯРОСЛАВНА

Ілюстрації
7 Д-ра Антона Вариводи

Перебуваючи із своїми синами в Сенліс, рано овдовіла Анна Ярославна часто згадувала рідний Київ, свою родину. Однієї ночі помчали від неї три посильні вершники: вони мали привезти в Україну-Русь вістку від Анни про її горе та про те, що вона пам'ятає слова батька, князя Ярослава Мудрого: жити в ім'я добра України і на славу Франції.

Та не дочекалася Анна своїх посланців. Вони проїхали кіньми понад тисячу кілометрів, аж доки десь на угорських землях не напала на них страшна тічка вовків. Один з посланців тоді й загинув, а два других помчали далі.

Син Анни Пилип I-й уже став королем Франції, а посланці так і не повернулись. Щоб трохи розважитись і скоротити очікування на вістку здому, з рідного Києва, — Анна їздила в сумежні ліси на полювання. Вона була відважним і вправним мисливцем.

Під час одного полювання, коли Анна була сама між деревами, до неї на коні примчав могутній вельможа Рауль III Великий, граф де-Кемпі і де-Валю, який не боявся нікого й нічого. Він давно вже носив у серці любов до красуні-Анни.. Рауль III схопив її могутніми руками і, заки Анна встигла опам'ятатися — вони вже були в його високому замку.

(далі буде)

КОРОЛЕВА ФРАНЦІЇ

Нові книги

"Юнацтво в обороні Рідної Землі" – збірка спогадів про участь української молоді у Визвольних Змаганнях в 1918-20 рр. Зібрає цікаві матеріали сл. п. інж. Володимир Татомир; видала "Молода Просвіта ім. Митрополита А. Шептицького" у Філадельфії. У цій книжці на 164 ст. зібрано понад 25 спогадів очевидців, описів, оповідань; багато з них ілюстровані фотодокументами, як, напр., Літак Укр. Галицької Армії, Повстанка Тетяна, Юнацька пластова сотня у Стрий в 1919 р. та ін. Старше юнацтво знайде цікаві описи боїв під Крутами, Києвом, на Карпатській Україні, на Буковині. Це книжка, що запалить не одно молоде серце любов'ю до геройчного минулого України, в ім'я боротьби за її щасливе майбутнє.

"Дитяча Енциклопедія Українознавства" – Ко-зачина т. 3. (За "Історією України" І. Петренка) – видання Об'єднання Працівників для Дітей ім. Л. Глібова /ОПДЛ/ за редакцією Богдана Гошовського, при співпраці Романа Завадовича. Третій том енциклопедії вийшов під заголовком "Слава не поляже", бо і справді ніколи не загине слава хороших лицарів України – козаків та гетьманів, про яких у книжці розповідається. Читач довідається про життя і звичаї на Україні того часу, про морські походи козаків, про тогочасну українську культуру, наших гетьманів і т. д. В кінці надрукований довідник – "Найважливіші роки в історії козацької України". Третій том енциклопедії ілюстрований, обкладинку по-мистецькому оформив Мирон Левицький.

Звірята-колекціонери

Відомо, що багато людей залишаються колекціонерством, збираючи картини, меблі, поштові марки, порожні пачки від цигарок або сірників тощо. Та колекціонерами бувають не тільки люди, але й звірят. Чимало звірят нагромаджують в своїх норах продукти, якими живляться, але яких не потребують аж так багато для життя (бджоли – мед, щурі – харчі), що пояснюється вродженою запападливістю. Одного разу в норі ласиці було знайдено аж дві сотні ґольфових м'ячиків: збираючи їх, вона, очевидно, думала, що це яйця, які є її улюбленими ласощами. Типовим представником злодійкуватого колекціонера є сорока. Цей птах приносить до свого гнізда все, що тільки блистить: перстені, діаманти, перлини, кусники скла, бліскучого паперу тощо, при чому часто, щоб украси щось залитає навіть до кімнат. Подібний нахил до крадіжки мають також ворони й галки, які інколи наважуються схоплювати жарючі вуглики.

Канадські мисливці добре знають звіра-хижака ґлютона, який часто викрадає в них не тільки харчі, але й усяке знаряддя, з сокирами й шатрами включно. Але його улюбленим видом спорту є викрадання заставлених на звірину пасток, що іх він інколи заносить аж на верховіття дерев.

Південна Америка також має свого колекціонера – агуарахаї, звіра децо схожого на лисицю, який краде кінські упряжі, мішки й інші речі.

Цікава Природа

ЧУДО-ДЕРЕВО

В Путильському районі на Буковині, неподалік села Селятин росте незвичайне дерево. На його вершечку – дивна шапка з кореневих відростків. Чудо-дерево, як називають ялину місцеві жителі, взяли під свій нагляд науковці Чернівецького університету.

ДИВНІ ХІРУРГИ

Деякі тварини, коли їм загрожує небезпека, мають властивість миттю відділяти й залишати частини свого тіла. Наприклад, якщо потривожити краба, який заховався під камінням на березі моря, він почне тікати. Коли ж його наздігнати і вхопити за клешню, вона зараз же відокремиться і лишиться у вас в руках. Серед комах теж спостерігається таке явище. Один із довгоносиків, схожий на великого комара – як тільки доторкнутися до нього, губить свої довгі й тендітні ніжки. Так само, коли спіймаєте метелика – більшість його ніжок лишається в руках. Коник, коли втікає, завжди лише одну зі своїх ніжок, а в павуків таке явище – звичайна річ. Властивість відокремлювати частини тварини, наприклад, ящірка та свого тіла мають ще деякі хребетні змії-мідянки. Слід зауважити, що в ящірок, гадюк і раків відокремлення частин тіла буває тільки в тому випадку, коли викликати в тому органі, який відокремлюється, нервове роздратування. Без цього ніжки, клешні чи хвіст не відділяється, навіть якщо б їх тягнути з усієї сили. З усього вищенаведеного можна зробити висновок, що самовідокремлення частин свого тіла у тварин і комах має на меті самозахист від численних ворогів, які їх переслідують.

("У.Д.")

Спорт

РЕКОРДИ ПЕРШИХ ОЛІМПІЙЦІВ

Перші, відомі нам, Олімпійські ігрища-змагання відбулися в древній Греції у 776 р. до Народження Ісуса Христа. Про досягнення спортсменів у ті часи не збереглося, на жаль, вісток. Відомо лише, що тоді найважливішим змаганням був біг на короткі й довгі віддалі та що в ті далекі роки судді не звертали уваги на час – вигравав той, хто прибіг першим.

На основі давніх записів відомо, що в Греції кидали диск на 50 метрів, а на 18-их Олімпійських іграх у Римі рекордсмен кинув диск на 59,18 метра. У древній Греції переможці-олімпійці стрибали в довжину на 5 з половиною метрів (сучасні рекорди – понад 8 метрів), підіймали однією рукою гирі-гантелі вагою до 143 кг.; рекорди древніх греків по підійманні тягару й досі не переможені.

Як тепер, так і в далекому минулому, зокрема в Греції й Римі, змагуни-атлети не злобували рекордів без попередньої старанної підготови. Кожний учасник Олімпійських ігор був занесений до спеціального Олімпійського списку, а також він був зобов'язаний тренуватися впродовж 10 місяців перед виступом.

Дослідники древнього спорту ще й досі вишукають відомості про ті перші організовані змагання; без сумніву, ще є багато історичних документів з минулого спорту в різних народів світу, що чекають своїх дослідників.

Він ще не тигр...

Нинішнього року в Київському зоопарку тигрица Фрина народила трійко малят. Великі хижі звірі, як правило, у неволі не розмножуються. А коли і появляються малята, вони гинуть. Цього разу одне тигреня вдалося зберегти. Його взяла на виховання працівниця зоопарку Лариса Андріївна Качан. Найбільш зраділа з появи рябенького звірятка шестирічна дочка Лариси Андріївни — Тетяна. Тигрина назвали Батаром.

Сумішшю молока, яєць і масла почали годувати його з соски. Батар росте, грається з Тетянкою і поводить себе, як лагідне кошеня. Батар ще сам не знає, що він тигр, хижак.

Батару три місяці. Він має уже гострі кігті, але ще не випускає їх з м'яких подушечок.

Пора й снідати

Тетяна вийшла з Батаром на прогулянку.

Підожди, пограємося.

Хочеш в джунглі?

А тепер можна відпочити.

ТАБОРИ ЮНАЦТВА СУМ В 1963 РОЦІ

I. Оселя СУМА, Барабо, біля Шикаго:

1. Вишкільний табір для Впорядників від 23 червня — 7 липня.
2. Відпочинково-виховний для юначок від 13 липня — 3 серпня.
3. Відпочинково-виховний для юнаків від 3 серпня — 24 серпня.

II. Оселя СУМА „Київ” біля Дітройту:

1. Вишкільний табір для Впорядників від 30 червня — 7 липня.
2. Відпочинково-виховний для молодшого юнацтва від 7 липня — 21 липня.
3. Вишкільно-виховний для стар. юнацтва від 21 липня — 24 серпня.

III. Клівленд-Парма, Бронсвік, Огайо:

1. Відпочинково-виховний для молодшого юнацтва від 15 червня — 15 липня.
2. Вишкільно-виховний для стар. юнацтва від 15 червня — 15 липня.

IV. Оселя СУМА „Холодний Яр” біля Бофало:

1. Вишкільний табір для Америки і Канади від 30 червня — 14 липня.
2. Відпочинково-виховний для молодшого юнацтва від 14 липня — 11 серпня.
3. Вишкільно-виховний для стар. юнацтва від 14 липня — 11 серпня.

V. Оселя СУМА в Елленвіл, біля Елленвіл:

1. Вишкільно-виховний для мол. юнацтва від 30 червня — 20 липня.
2. Вишкільно-виховний для стар. юнацтва від 21 липня — 11 серпня.
3. Відпочинково-виховний для мол. юнацтва від 30 червня — 25 серпня.
4. Вишкільний для Впорядників від 11 серпня — 25 серпня.

В ряmcях цих таборів віdbуватимуться короткореченнє-
ві мандрівні табори та курси інструкторів для окремих спе-
циальностей.

Такі ж виховно-відпочинкові табори СУМ у Канаді цього літа є у місце-
востях біля Едмонтону, Вінніпегу, Форт Вільям, Судбури, Торонто і
Монреалю. У західно-європейських країнах і в Австралії є по 1-2
табори для Юнацтва Спілки Української Молоді.